

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อินทรีวัตถุ หมายถึง สิ่งที่ได้จากการย่อยสลายตัวของสารอินทรีย์ เช่น ซากพืช ซากสัตว์ รวมทั้งสิ่งขับถ่ายของมนุษย์และสัตว์เศษขยะต่างๆ เป็นต้น อินทรีวัตถุมีคุณสมบัติในการดูดซับธาตุอาหารพืชที่เป็นประจุบวกไว้ได้ ซึ่งทำให้พืชสามารถนำเอาธาตุอาหารเหล่านั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพของดิน ได้แก่ ช่วยทำให้ดินโปร่งร่วน มีผลช่วยการระบายน้ำ และระบายอากาศในดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งปัจจุบันเราจะพบว่า การใช้ที่ดินเพาะปลูกติดต่อกันหลายปี โดยไม่ได้เพิ่มอินทรีวัตถุลงไป ในดินหรือเพิ่มลงไปปริมาณน้อย และการไถพรวนแต่ละครั้ง ก็เป็นการเร่งให้อินทรีวัตถุในดินสลายตัวเร็วขึ้น การเพิ่มอินทรีวัตถุให้กับดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสดเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยให้รับความอุดมสมบูรณ์ของดินเพิ่มขึ้นได้และยังมีผลต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกด้วย

โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีวัตถุ นับเป็นโครงการหนึ่งที่จัดอยู่ในแผนงานปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน ซึ่งนับเป็นแผนที่สำคัญแผนหนึ่งในนโยบายของรัฐบาล ที่จะปรับปรุงดินที่มีสภาพที่เหมาะสมต่อการเกษตร ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง และยาวนาน อันเป็นแนวทางการทำเกษตรแบบยั่งยืน โดยการเพิ่มอินทรีวัตถุในดิน นอกจากนั้น การปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีวัตถุยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงสุดด้วย

สำนักงานเกษตรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะทำการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีวัตถุในนาข้าวของพื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดทำโครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีวัตถุในนาข้าวขึ้น เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตในนาข้าว ตลอดจนลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งทางโครงการมีกิจกรรมที่ทำได้ มีการศึกษาอบรมวิชาการทางด้านการใช้อินทรีวัตถุในนาข้าว รวมถึงการจัดทำแปลงสาธิตการใช้พันธุ์ข้าว ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาดำเนินงานของโครงการฯ ด้านการจัดทำแปลงสาธิต การจัดฝึกอบรม การใช้พันธุ์ข้าว และการประหยัดปุ๋ยเคมีในนาข้าว เพื่อทราบผลการดำเนินงานโครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีวัตถุในนาข้าวว่ามีการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ข้างต้นหรือไม่ จัดทำอย่างไร และประโยชน์ที่

เกิดขึ้นจากกิจกรรม รวมถึงความรู้ความเข้าใจในการใช้อินทรีย์วัตถุในนาข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงบำรุงดินในนาข้าวให้แก่เกษตรกรในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของโครงการปรับปรุงดิน โดยใช้อินทรีย์วัตถุในนาข้าว พื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกรในโครงการปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้อินทรีย์วัตถุในนาข้าว พื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีย์วัตถุในนาข้าว ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินแผนงานในปีต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านพื้นที่และประชากร ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประเด็นด้านการดำเนินงานโครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่แฝก ตำบลแม่แฝกใหม่ ตำบลหนองແຫ່ງ ตำบลป่าไผ่ ตำบลหนองจ่อม และตำบลหนองหาร
2. ประเด็นที่ศึกษา แบ่งออกเป็น ด้านการจัดทำแปลงสาธิต การจัดฝึกอบรม การใช้พันธุ์ข้าว การประหยัคปุ๋ยเคมีในนาข้าว และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการฯ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

นิยามศัพท์

โครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีย์วัตถุ หมายถึง การใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ซากพืช หรือซากสัตว์ ในการปรับปรุงบำรุงดินในนาข้าวของเกษตรกร พื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีย์วัตถุในนาข้าว พื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

หมอดินอาสา หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินในหมู่บ้านของตนเอง ในการประสานงานด้านการพัฒนาที่ดิน รวมทั้งร่วมดำเนินการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของกรมให้ถึงมือเกษตรกร เช่น การจัดทำแปลงสาธิตปุ๋ยพืชสด การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชบำรุงดิน การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าแฝก รวมถึงกิจกรรมในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรมพัฒนาที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2540)

อินทรีย์วัตถุ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการย่อยสลายตัวของสารอินทรีย์ ได้แก่ ซากพืช ซากสัตว์ รวมทั้งสิ่งขับถ่ายของมนุษย์ เศษขยะต่างๆ เป็นต้น

การดำเนินงานโครงการ หมายถึง การดำเนินงานของเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการปรับปรุงบำรุงดินโดยอินทรีย์วัตถุในนาข้าว พื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดทำแปลงสาธิต การจัดฝึกอบรม การใช้พันธุ์ข้าว และการประหยัดปุ๋ยเคมีในนาข้าว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved